foto's Natuurmonumenten

Nuttig gebruik van niet-houtige biom

In De Wieden komt bij het maaien heel veel maaisel vrij. Vroeger was er nog wel vraag naar dit hooi maar dat is helemaal afgelopen. Daarom werd het een tijd lang verbrand op de percelen, met veel nadelige gevolgen voor mens en natuur. Gelukkig blijkt een deel van het maaisel nu goed bruikbaar in landbouw, namelijk als strooisel voor de ligplaatsen in ligboxstallen.

— Broer Blaauwbroek (boswachter Natuurmonumenten, De Wieden)

> In De Wieden worden jaarlijks vele hectares natte hooi- en graslanden gemaaid. Het gaat hierbij om een variatie in natuurtypen van fauna- en structuurrijk grasland tot trilveen. Het merendeel van het areaal betreft vaarland. Bij deze werkzaamheden komt veel biomassa vrij in de vorm van gras, kruiden en riet. Op jaarbasis wordt er ca. 6500 ton afgevoerd. Meer dan twintig jaar geleden waren er nog afzetmogelijkheden voor het gewas als hooi. Mislukte oogst of hooi van onvoldoende kwaliteit werd op het perceel verbrand.
Zo'n twintig jaar geleden heeft Natuurmonumenten besloten om op haar gronden in De Wieden geen gewas van de hooilanden meer te verbranden. Branden heeft een negatief effect op de ontwikkeling van de vegetatie en het leverde veel overlast op voor de omgeving en de recreatie in het gebied. Tot 2006 is het gewas in eigen beheer verwerkt tot compost dat werd gebruikt als organische stof voor de bemesting van de weidevogelgebieden in De Wieden. Door een wijziging in de mestwetgeving in combinatie met verpachting van de weidevogelpercelen, is compost op eigen percelen in 2006 niet meer toegepast. Voor bemesting van het weidevogelgrasland is ruige stalmest, die door de pachters zelf wordt aangevoerd, in de plaats gekomen. Een nieuwe afzet is gevonden door het gewas te leveren aan een aantal, in hoofdzaak biologische, boeren. Deze boeren hebben behoefte aan organisch stof op hun akkers. Het verwerken en transporteren van het gewas is echter duur.

Ligplaatsen

Kostenreductie of zelfs een verdienmodel heeft ons, medewerkers in De Wieden, altijd bewogen om te blijven zoeken naar een toepassing waarbij het gewas als grondstof voor een product een hogere financiële waarde zou krijgen. In deze zoektocht zijn allerlei opties boven gekomen, zoals graskarton, biobrandstof, biovergisting, raffinage om grondstof te winnen voor bijvoorbeeld bio-plastics. Echter aan al deze mogelijke toepassingen zitten haken en ogen. Enerzijds is de techniek om het op grote schaal toe te passen nog niet ver genoeg ontwikkeld en anderzijds kan het in de kosten niet concurreren met onze afzet als organische stof.
Landelijk zet Natuurmonumenten de laatste jaren ook vanuit het centraal kantoor meer in op afzet van biomassa, zowel hout als niet-houtige biomassa. Hans Massop van Natuurmonumenten is productmanager biomassa bij Natuurmonumenten en heeft landelijk de contacten op het

assa weer stapje verder in De Wieden

gebied van benutting van biomassa. Massop kwam zodoende in contact met Eco-comfort Animal Bedding B.V., een bedrijf dat een product heeft ontwikkeld en in de markt zet dat in de agrarische sector wordt toegepast. Het gaat om een product dat wordt gebruikt als strooisel voor de ligplaatsen (boxen) van de dieren, van melkvee tot kleine huisdieren. In 2015 hebben Eco-comfort Animal Bedding B.V. en Natuurmonumenten de haalbaarheid onderzocht en vervolgens gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst. In deze samenwerking gaat Eco-comfort Animal Bedding B.V. zorgdragen voor productie en afzet en Natuurmonumenten De Wieden zorgt voor de levering van de grondstof: gras en rietmaaisel.

Op- en overslagplaatsen

Voor de verwerking tot het eindproduct is het belangrijk dat het riet en natuurgras in een goede kwaliteit aan de kant komen. Het kan niet te lang op het veld blijven liggen omdat dan schimmel of rot optreedt. Daarmee wordt het onbruikbaar als grondstof. Voor ons als beheerteam vraagt dit samen met onze aannemers en pachters om een goede planning van het maaibeheer. Dat is niet zomaar geregeld, maar het mooie perspectief voor de afzet inspireert ons om dit met elkaar voor elkaar te krijgen. Bij De Wieden is een aantal op- en overslagplaatsen aangelegd waar het maaisel heen wordt gebracht en van daar gaat het zo snel mogelijk door voor verwerking tot het eindproduct. Het blijft spannend of het product goed aanslaat in de markt en er voldoende afzet gegenereerd kan worden. Indien dit slaagt, maken wij een flinke stap in ons streven naar een (forse) kostenreductie en wie weet op termijn naar een plus voor onze biomassa: het zomerrietmaaisel.<

b.blaauwbroek@natuurmonumenten.nl